استفاده از مدل GPT2 برای تولید شعر فارسی

دو مدل آموزش داده شد:

- ۱- با اشعار همه شاعران.
- ۲- تنها با اشعار حافظ و فردوسي

مدل اول خیلی دیر به همگرایی رسید و از آنجایی که با محدودیت سختافزاری برای اجرا مواجه بودم و هر epoch تقریباً ۲ ساعت طول می کشید، به تعداد تکرار زیاد نتوانستم مدل را آموزش دهم و نهایتاً مدل تا ۶۰ تکرار آموزش دید و هنوز تا این تکرار میزان loss مربوط به lostها بالا بود (نزدیک ۰.۷)

روش آمادهسازی ورودی:

در حالت اول، ابتدای اشعار تمامی شاعران نام شاعر اضافه شد. سپس شعر با یک تگ [POEM_B] شروع شده و برای هر بیت تگ [BEYT_B] و [BEYT_E] در نظر گرفته شد. همچنین هر مصرع با تگ [MESRA_SEP] جدا شد. در مورد اشعار نو، تگهای [BEYT_B] و [BEYT_E] و جود نداشتند و صرفاً هر جمله با تگ [NO_SEP] جدا شدهاست.

پس از آن کلیه اشعار به همدیگر الحاق شدند و توسط tokenizer ، کدگذاری (encode) شدند. پس از آن این خروجی کدگذاری شده به بلوکهایی با اندازه ۲۰۰ تبدیل میشود. سپس به ازای هر بلوک ورودی مدل میشود تمامی کدهای موجود در آن بلوک به جز کد آخر و برچسب آن برابر با تمامی کدهای موجود در آن بلوک به غیر از کد اول است.

برای مثال اگر یک بلوک شامل ۴ کد باشد مانند: [101,102,103,104]

ورودي به اين شكل خواهد بود: [101, 102, 103]

و برچسبها به شكل: [102, 103, 104]

در حالت دوم تنها تفاوتی که وجود دارد این است که برای آمادهسازی داده، نام شاعر به ابتدای شعر اضافه نمیشود.

نتایج حاصل از ارزیابی مدل:

به طور کلی در ابتدا از کل مجموعهداده ۱۰۰ از اشعار آن به طور تصادفی به عنوان مجموعهداده تست جدا شده و بقیه به عنوان مجموعهداده آموزشی در نظر گرفته شد. البته بعدتر از کل این مجموعهداده تست نیز برای ارزیابی استفاده نشد چرا که زمان بسیار زیادی برای گرفتن خروجی نیاز داشت.

برای ارزیابی مدل دو حالت در نظر گرفته شد. در حالت اول ۱ درصد از مجموعهداده آموزشی شامل اشعار حافظ و فردوسی انتخاب شد و به مدل داده شد تا قدرت حفظ شعر توسط مدل بررسی شود. در حالت دوم نیز بخشی از مجموعهداده که به عنوان مجموعهداده تست از قبلی جدا شده بود به عنوان ورودی به مدل داده شد تا توانایی تولید شعر توسط مدل بررسی شود. در ادامه ابتدا توانایی مدل در حفظ شعر را بررسی می کنیم:

توانایی مدل در حفظ شعر:

در این بخش دو حالت در نظر گرفته شد،

- ۱- یکی این که در صورتی که یک مصرع به عنوان ورودی به مدل داده شود، مصرع بعدی که میتواند تولید کند، چقدر شبیه مصرع بعدی اصلی است. (از معیار BLEU برای این کار استفاده شد.)
- ۲- دوم این که در صورتی که یک بیت به عنوان ورودی به مدل داده شود، بیت بعدی که میتواند تولید کند، چقدر شبیه بیت بعدی اصلی است.

در هر دو حالت بالا از روش beam_search برای تولید مصرع و بیت بعدی استفاده شد.

در حالت اول این کار با در نظر گرفتن مشخصات زیر انجام گرفت:

```
max_length = 3*input_len,
num_beams = 5,
temperature = 0.3,
no_repeat_ngram_size=3,
num_return_sequences=1
```

و در حالت دوم همین مشخصات با این تفاوت که max_length برابر با دو برابر طول ورودی در نظر گرفته شده است. چرا که در چند مورد که بررسی شد، در نظر گرفتن max_length برای بیتها به اندازه مصرعها اگرچه در برخی موارد باعث تولید متنهای طولانی تر برای بیتها میشود، اما در بسیاری از موارد توکنهای بی معنی را به انتهای بیت اضافه میکند. به طور کلی برای مقدار max_length و همچنین بقیه پارامترها باید مقادیر بهینه با استفاده از یک دیتاست اعتبار سنجی به دست می آمد اما به دلیل طولانی شدن فرآیند آموزش و وقت گیر بودن این کار، از این کار صرف نظر شد.

به ازای هر مصرع برای حالت اول و هر بیت برای حالت دوم یک مقدار BLEU محاسبه شده است. سپس در نهایت برای هر شاعر میانگین تمامی BLEU ها محاسبه شد.

مشاهده است:	، قابل	ارزيابي	از این	حاصل	نتيجه	ال زير	جدو	در
-------------	--------	---------	--------	------	-------	--------	-----	----

میانگین BLEU برای بیتها	میانگین BLEU برای مصرعها	
۱۸۶۱.۰	٠.١٩٧۶	حافظ — مدل اول
٠.١۶	٠.٢٢٢۶	حافظ- مدل دوم
.1408	٠.١٣٩٩	فردوسی–مدل اول
٠.١٠	٠.١۴٧٧	فردوسي- مدل دوم

در این روش محاسبه BLEU در صورتی که دو جمله در نظر گرفته شده کاملاً مشابه باشند BLEU برابر یک خواهد بود. همان گونه که قابل مشاهده است برای مصرعها مدل دوم بهتر از مدل اول عمل کرده است و هر دو مدل روی اشعار حافظ دقت بیشتری نسبت به اشعار فردوسی و حافظ فردوسی داشته اند. علت این که مدل دوم دقت بهتری برای مصرعها داشته است، این است که به طور خاص روی اشعار فردوسی و حافظ آموزش داده شده است و تمامی اشعار آنها شامل بیتها و مصرعهای کوتاه است و مدل تا حدودی توانسته است نحوه تولید یک مصرع را باد بگدید.

در مورد بیتها همان گونه که قابل مشاهده است این موضوع برعکس است. یعنی مدل اول بهتر از مدل دوم عمل کرده است. لازم به ذکر است ما برای تست مدلها کلیه تگهای یک بیت را حذف کرده و کل بیت را پشت سر هم به عنوان ورودی به مدلها دادهایم. مدل اول از آنجایی که شامل اشعار متنوع و به طور کلی تعداد بیشتری شعر و حتی شامل شعر نو بوده است و بعضاً طول ابیات و مصرعها زیاد بوده است، توانسته دقت بیشتری روی تولید متن هنگامی که یک متن طولانی تر به عنوان ورودی به آن داده می شود داشته باشد. البته این صوفاً یک حدس است و درستی آن بررسی نشده است. این که تنوع کلمات مدل اول قطعاً بیشتر بوده و شاید از این جهت توانایی تولید متن طولانی تر را بیشتر داشته نیز می تواند در نظر گرفته شود.

به طور کلی معیارهای BLEU به دست آمده چندان مناسب نبودند و با دیدن اشعار نیز می توان متوجه شد که مدلها اشعار را حفظ نکردهاند، بلکه اشعاری تولید می کنند که از نظر معنایی تا حدودی شبیه به مصرع قبل یا بیت قبل باشد و در برخی موارد نیز قافیه رعایت می شود، اما از آنجایی که نمی توان این موارد را به راحتی ارزیابی کرد، نمی توان دقیقاً گفت که مدلها چقدر خوب عمل کردهاند. به دلیل این که معیار پندان مناسبی برای ارزیابی در این حالت نیست، در ادامه چند نمونه تصادفی از پاسخهای هر دو مدل را برای هر دو حالت مصرع و بیت ارائه می دهیم.

مدل اول، مصرع:

 Δ خروجی اول برای هر مصرع مشخص شدهاند:

حافظ

```
مصرع ورودی: دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی
```

مصرع بعدی واقعی: رفتم گذری کردم بر یار زشیدایی

خروجیها به ترتیب:

```
دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] مست از سر خود بازم و از محفل خود بازم] دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] مست از سر خود گفتم بر سر او پایی [BEYT مست از سر خود گفتم بر سر او پایی [MESRA_SEP] دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] مست از سر خود بازم و از دار نمی مانم] دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] مست از سر خود گفتم بر سر او بازآیی [BEYT دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] مست از سر خود بازم و از عقل زبونم [BEYT دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی
```

مصرع ورودی: تا بدیدم عکس او در جام می

مصرع بعدی واقعی: در سرم سودای خام افتاد باز

خروجیها به ترتیب:

```
تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] همچو عکس باده ی من ، رنگ می [BEYT_E] همچو عکس باده ی من ، رنگ می [BEYT_E] آینه ی عکس نخستین دور [MESRA_SEP] آینه ی عکس نخستین دور ] [BEYT_E] آینه ، عکس صراحی بود و ساغر ، می چکید] تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] آینه ، عکس صراحی بود و ساغر ، می نبود ] تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] آینه ، عکس صراحی بود و ساغر ، باده شد ] تا بدیدم عکس او در جام می
```

مصرع ورودی: به هر خیال قناعتگر است موهومی

مصرع بعدی واقعی: کشید سرمه به چشم پری ز سایه ٔ میل

خروجیها به ترتیب:

```
به هر خيال قناعتگر است موهومی [MESRA_SEP] تو ای زمانه برای من آرزومندی [BEYT_E]
به هر خيال قناعتگر است موهومی [MESRA_SEP] ولی مبالغه ٔ او قايم است بر شيطان [BEYT_E]
به هر خيال قناعتگر است موهومی [MESRA_SEP] تو ای زمانه برای من شکسته بيا [BEYT_E]
به هر خيال قناعتگر است موهومی [NO_SEP] ولی مبالغه ٔ هر چيز در او اوضاع [NO]
به هر خيال قناعتگر است موهومی [NO_SEP] ولی مبالغه ٔ هر چيز در او پيداست [NO]
```

_____

```
مصرع ورودی: همه دزدان گنج من کورند
```

مصرع بعدى واقعى: تا مرا توتيا فرستادى

خروجيها به ترتيب:

_____

مصرع ورودی: رویت بینم بدر من آن را دانم

مصرع بعدى واقعى: وانجا كه توئي صدر من أن را دانم

خروجیها به ترتیب:

فردوسى:

مصرع ورودى: چو خوان سپهبد بياراستند

مصرع بعدى واقعى: كس آمد سياووش را خواستند

خروجیها به ترتیب:

مصرع ورودى: كه ما رابجنگ تو آهنگ نيست

مصرع بعدی واقعی: ز گودرز دستوری جنگ نیست

خروجیها به ترتیب:

```
که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] ار رهایی از هوای جنگ نیست [BEYT E]
 که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] ارثی بجز جنگ، ترازوی ماست
                                               مصرع ورودی: بزرگان ایران گرفتند خشم
                                        مصرع بعدى واقعى:ز آزرم گشتاسپ شستند چشم
                                                              خروجيها به ترتيب:
                         بزرگان ایران گرفتند خشم از سر [MESRA SEP] پس از او
                         بزرگان ایران گرفتند خشم از سر [MESRA SEP] که نوذر به
                            بزرگان ایران گرفتند خشم از سر [NO SEP] کنون باید از
                  بزرگان ایران گرفتند خشم [MESRA SEP] به سام نریمان فرو کوفت
                            بزرگان ایران گرفتند خشم از سر [NO_SEP] دخترم]!
                                          مصرع ورودی: چنان بد که روزی به نخچیر شیر
                                         مصرع بعدی واقعی: همی رفت با چند گرد دلیر
                                                              خروجيها به ترتيب:
      چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] گرفتی دو شیر ژبان را به زیر [BEYT]
        چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] به هامون کشد میش را زیر زیر پر ]
     چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] گرفتی زگرمابه شیر سیر BEYT E
        چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] به هامون کشد میش را هم به زیر]
  چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA_SEP] به هامون فرستی به چنگال شیر_BEYT
                                                مصرع ورودی: توانگر کنم مرد درویش را
                                        مصرع بعدى واقعى: به دين آورم جان بدكيش را
                                                              خروجیها به ترتیب:
           توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] نیارد مگس بنده پرور بودTBEYT
            توانگر کنم مرد درویش را [MESRA_SEP] نباشد خردمند، بی مغز خویش]
        توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] نباشد خردمند نادان خویش ا
           توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] بحق ستوده نباشد کسی BEYT]
                     توانگر کنم مرد درویش را [NO_SEP] نه من مرد نادان هستم NO_
                                                 مصرع ورودی: رهانی سر کهتر آنرا زبد
                                          مصرع بعدی واقعی: چنان کز ره پادشاهان سزد
                                                              خروجیها به ترتیب:
           رهانی سر کهتر آنرا زبد نامی [MESRA_SEP] که از مردان به راه افتد رهایی]
            رهانی سر کهتر آنرا ز بد نامی [MESRA_SEP] که از بدخواه او، پیوسته کین
                 رهانی سر کهتر آنرا زبد نامی [MESRA_SEP] که از بدخواه او، باشد به
             رهانی سر کهتر آنرا زبد نامی [MESRA_SEP] که از بدخواه او، باشد سیاهی
      رهانی سر کهتر آنرا زبد نامی [MESRA SEP] که از مردان به جز مردان نبینی یاوری
```

که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] ار رهایی از هوای خوی شیطانی ایمE BEYT ا

مدل اول، بیت:

 Δ خروجی اول برای هر بیت مشخص شدهاند:

حافظ

```
بیت ورودی: پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما بیت بعدی واقعی: ای چرخ پاس آه دل خسته لازم است [MESRA_SEP] این رشته را ز پای گوهر می کشیم ما خروجی ها به ترتیب:
```

```
پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما را [NO_SEP] زیر تازیانههای زنجیر،دست به دامن می پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما را [NO_SEP] زیر تازیانههای زنجیر، زیر دار ما هم می پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما را [NO_SEP] زیر تازیانههای زنجیر، در دار ما ای پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما را [NO_SEP] زیر تازیانههای زنجیر،دست به دامنهای پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما را [NO_SEP] زیر تازیانههای زنجیر، زیر دار یغماگرفت]
```

بیت ورودی: مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند

بیت بعدی واقعی: رضی از معرفت بوئی نداری [MESRA_SEP] تو را کز عین عرفان آفریدند

خروجیها به ترتیب:

مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] دلم بگرفته در دام است ، گویی جان مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] دلم بگرفت بسیاری ازو زینسان پریشان ها]

بیت ورودی: بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم

بیت بعدی واقعی: هر چند که با جه ٔانیان رامم [MESRA_SEP] ایشان، نه ز من، نه من ز ایشانم

خروجیها به ترتیب:

بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [NO_SEP] پس شما را در پس این قرن های پیش بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [NO_SEP] پس شما، ای رهگذر، پنهان ترین شعر بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [NO_SEP] پس شما، یادتان باشد که روزی خوب می بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [NO_SEP] شما را، من بسان گل به شاخ و بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [NO_SEP] شما را، من بسان گل زبانهای

```
بیت ورودی: طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است
```

بیت بعدی واقعی: سرچشمه نشاط جهان رخنه دل است [MESRA_SEP] دل چون شکفته است زمین و زمان خوش است خوش است خروجیها به ترتیب:

طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است که روز مرگ در سر ما نشود به شب نشود به هیچ وقت مرگ، گوشه نشینی نشود به

طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است که شیر ز سر بشد به بالین روز الست، به بالین عقل از سر سدره رسید، از

طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است که شیر ز سر بشد به بالین روز الست، به بالین عقل از سر سدره رسید، ز

طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است که شیر ز سر بشد به بالین روز الست، به بالین عقل از سر سدره، به جوار

طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است که شیر ز سر بشد به بالین روز الست، به بالین عقل از سر سدره رسید، به

______

بیت ورودی: دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد

بیت بعدی واقعی: مرا در پیچ و تاب رشک دارد طوطیی صائب [MESRA_SEP] که از شیرین کلامی ناز شکر برنمی دارد خروجیها به ترتیب:

دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] دلم صد پاره پاره ست، دل آزرده تر دارم] [BEYT_E]

دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] دلم صد پاره پاره ست، دل از پاره پاره استEYT_E

دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] دلم صد پاره پاره ست، دل آزرده تر بادا] [BEYT_E]

دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] دلم صد پاره پاره پاره، چون من، به پاره، دل شکسته، دل

دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] دلم صد پاره پاره یاره،

چون من، به پاره، دل شکسته BEYT]

بیت ورودی: از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته

بیت بعدی واقعی: من کیم صائب که خلاق سخن در این مقام [MESRA_SEP] کلک معنی آفرین را از بنان انداخته خروجیها به ترتیب:

از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته ام [NO_SEP] مرغ صحرایی که از آهنگ خود پرواز می کرد]

از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته ام [NO_SEP] مرغ صحرایی به سوی خویشتن پرواز می کردمNO] از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته ام [NO_SEP] مرغ صحرایی به سوی خویش دنبال پرواز می کنم]

از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته ام [NO_SEP] بر فراز بام و در از بام این دهلیز هیچ

از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته ام [NO_SEP] بر فراز بام و در از بام این ویرانه ای

_____

بیت ورودی: او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای

بیت بعدی واقعی: شاد باد آن هنری شاه جهانگیر که کرد [MESRA_SEP] همه شاهان جهان را به هنر دست گرای خروجیها به ترتیب:

او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای این دل دنیا نمیکند یا نه خروس من صدایی که به هر شب میفرستد یا

او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای این دل دنیا نمی کند یا نه خروس من صدایی که به هر شب می فرستد و

او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای این دل دنیا نمی کند یا نه خروس من صدایی که به هر شب از وحشت برکشیدی و

او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای این دل دنیا نمی کند یا نه خروس [MESRA_SEP] من نمی گویم که

او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای این دل دنیا نمی کند یا نه خروس [MESRA SEP] من نمی گویم مگر

_____

فردوسي

بیت ورودی: بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست بعدی واقعی: جوان نیکدل گشت فرمانش کرد [MESRA_SEP] چنان چون بفرمود سوگند خورد

خروجیها به ترتیب: -

بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [NO_SEP] کنون پس زبان بسته را برگشایم بر بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [NO_SEP] تو گویی که بر من بپوشی سخن بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [NO_SEP] کنون آنگه تورا دیدم که تو نیز بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [NO_SEP] تو گویی که دیگر نخواهی گشاد] بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [NO_SEP] تو گویی که دیگر تو را دوست بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [NO_SEP] تو گویی که دیگر تو را دوست

بیت ورودی: چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید

بیت بعدی واقعی: پدر باش و این کدخدایی بساز [MESRA_SEP] مگو این سخن با زمین جز به راز

خروجیها به ترتیب:

چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید [NO_SEP] نه چنان دل را به جای من باید ب

چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید [MESRA_SEP] نه چنان دل را به شه چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید [NO_SEP] نه چنان دل را به جای من طاقت چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید [MESRA_SEP] به مازندران و توران بماندع_EBEYT_E چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید

_____

بیت ورودی: ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو

بیت بعدی واقعی: که رستم به کوه هماون رسید [MESRA_SEP] مر او را جهاندیده گودرز دید

خروجیها به ترتیب:

ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو [MESRA_SEP] عنان بسته ی این بخت را به مرگ سپردن] ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو [MESRA_SEP] عنان بسته ی این کوه را به مرگ تن آمد ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو [MESRA_SEP] عنان بسته ی ترک و تاجیک و گیو فر] ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو [MESRA_SEP] عنان بسته ی روز پیش و کم از نیزه ی ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو [MESRA_SEP] عنان بسته ی ترک و تاجیک و گیو فر بهمن ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو

بیت ورودی: ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه

بیت بعدی واقعی: ز هر سو پراگنده بی مر سپاه [MESRA_SEP] زترکان بیامد بنزدیک شاه

خروجیها به ترتیب:

ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه خسروی (صامت بروجردی [BEYT_B] [BEYT_B] بهر شکار که در جنگ

ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه خسروی (صامت بروجردی [BEYT_B] [POEM_B] بهر اینگونه که از مرگ

ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه خسروی (صامت بروجردی [BEYT_B] [POEM_B] بهر اینگونه که در بند

ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه [MESRA_SEP] چه خیل و سپه و خیل و نگهبان لشکر] ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه خسروی (صامت بروجردی [BEYT_B] [BEYT_B] بهر اینگونه که در کار

تحلیل: همان گونه که قابل مشاهده است از نظر معنایی مصرعهای تولید شده چه برای اشعار حافظ و چه اشعار سعدی، کیفیت خیلی بیشتری نسبت به بیتهای تولید شده دارند. در واقع اکثر بیتهای تولید شده کوتاه هستند و چندان با معنی نیستند. در حالی که در مورد مصرعها به مواردی برمیخوریم که با معنی هستند و حتی در برخی موارد قافیه به خوبی رعایت شده است و ارتباط معنایی بین یک مصرع و مصرع قبلی آن وجود دارد. هر چند در اکثر موارد اینطور برداشت می شود که قدرت حفظ مدل بسیار پایین است و عملاً مصرع بعدی را حفظ نکرده است و صرفاً با توجه به کلمات آن مصرع بعدی تولید شده است. با دقت بیشتر می توان به این موضوع نیز پی برد که سبک شاعر در تولید اشعار نیز تا حدودی در نظر گرفته شده است. برای مثال برای اشعار فردوسی به خوبی از برخی مصرعهای تولید شده می توان حماسی بودن آنها را متوجه شد.

مدل دوم، مصرع:

 Δ خروجی اول برای هر مصرع مشخص شدهاند:

حافظ

مصرع ورودی: دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی

مصرع بعدی واقعی: رفتم گذری کردم بر یار زشیدایی

خروجیها به ترتیب:

دوش از سر بیهوشی و زغایت خودرایی [MESRA_SEP] افغان به تو پیدا و من بی سر و سامانی]

دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] افغان به تو پیدا و من بی سرو پا شو]

دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] افغان به تو زان آمد تا خانه ٔ من با تو

دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] بانگ آید و بگریزد از اثنای جوابیBEYT_E

دوش از سر بیهوشی و ز غایت خودرایی [MESRA_SEP] افغان به تو زان آمد تا پرده ما آییBEYT]

_____

مصرع ورودی: تا بدیدم عکس او در جام می

مصرع بعدی واقعی: در سرم سودای خام افتاد باز

خروجیها به ترتیب:

تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] آن لب یاقوت گون از مروارید می گون از

تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] آن لب یاقوت گون از مروارید میBEYT]

تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] آن لب یاقوت گون از قطره شبنم بسوخت]

تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA_SEP] آن لب یاقوت گون بر طاق ابرو می نگار

تا بدیدم عکس او در جام می [MESRA SEP] آن لب یاقوت گون از حقه مرجان شده]

_____

مصرع ورودی: به هر خیال قناعتگر است موهومی

مصرع بعدی واقعی: کشید سرمه به چشم پری ز سایه ٔ میل

خروجیها به ترتیب:

به هر خیال قناعتگر است موهومی [MESRA SEP] که پای عقل به زیر قدم نیارد بود]

به هر خیال قناعتگر است موهومی [MESRA SEP] که پای عقل به میدان عشق، پست کند

به هر خيال قناعتگر است موهومي [MESRA_SEP] که پای عقل به ويرانه يی فرو نارد]

به هر خیال قناعتگر است موهومی [MESRA_SEP] که در هوای تو از هر تنی سرش مویی

به هر خیال قناعتگر است موهومی [MESRA_SEP] که پای عقل نهد در بسیط دریا دل]

_____

مصرع ورودی: همه دزدان گنج من کورند مصرع بعدی واقعی: تا مرا توتیا فرستادی

خروجیها به ترتیب:

```
[MESRA SEP] گاه از نظر و گاه
                                                     همه دزدان گنج من کورند
                [MESRA SEP] گاه گاهی ست که این
                                                     همه دزدان گنج من کورند
                [MESRA SEP] گاه گم کرده محراب و
                                                     همه دزدان گنج من کورند
              [MESRA_SEP] گاه گاهی ست کزین تیره
                                                     همه دزدان گنج من کورند
                 [MESRA SEP] گاه میرفتم شب آمد
                                                     همه دزدان گنج من کورند
                                      مصرع ورودی: رویت بینم بدر من آن را دانم
                             مصرع بعدى واقعى: وانجا كه توئى صدر من أن را دانم
                                                        خروجیها به ترتیب:
       [MESRA SEP] که تو حوری و من هر دو زیک
                                                   رویت بینم بدر من آن را دانم
[MESRA SEP] که تو آن نیستی مطلوب و دگر هیچ نمی
                                                   رویت بینم بدر من آن را دانم
 [MESRA SEP] که تو خورشیدی و من هر دو جهان را
                                                   رویت بینم بدر من آن را دانم
                                                   رویت بینم بدر من آن را دانم
 [MESRA SEP] كه تو آن نيستى أن نيستى من آن من
[MESRA SEP] که تو آن نیستی مطلوب و دگر هیچ نیی
                                                   رویت بینم بدر من آن را دانم
                                                                 فردوسي:
                                        مصرع ورودى: چو خوان سپهبد بياراستند
                                 مصرع بعدى واقعى: كس آمد سياووش را خواستند
                                                       خروجیها به ترتیب:
                      چو خوان سیهبد بیاراستند [MESRA SEP] چنین تا بیامد
                       چو خوان سپهبد بیاراستند [MESRA SEP] گهی گنج زر
                         چو خوان سپهبد بیاراستند [MESRA SEP] چنین تا ز
                                                    چو خوان سپهبد بیاراستند
                       [MESRA SEP] چنین تا کس
                       [MESRA SEP] صد هزاران ز
                                                    چو خوان سپهبد بیاراستند
                                     مصرع ورودی: که ما رابجنگ تو آهنگ نیست
                                 مصرع بعدی واقعی: ز گودرز دستوری جنگ نیست
                                                        خروجیها به ترتیب:
           که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] می شناسد با تو تا ما با تو
که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] جمله را با هر سر مویت نگاه انداز نیست
     که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] جمله را با هر سر مویت بساییم]
   که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA_SEP] میخورد خون دل ما هرکه را رنگی
      که ما رابجنگ تو آهنگ نیست [MESRA SEP] جمله را هر پنجهای چون پنجه
```

```
خروجيها به ترتيب:
                    بزرگان ایران گرفتند خشم [MESRA SEP] در میان بیشه ها از
                  بزرگان ایران گرفتند خشم [MESRA SEP] درگناه آتش چو لنگر
                  بزرگان ایران گرفتند خشم [MESRA SEP] درگناه آتشی چون در
                   بزرگان ایران گرفتند خشم [MESRA SEP] درگناه آتشی زد قوم
                  بزرگان ایران گرفتند خشم [MESRA SEP] درگناه آتشی چون می
                                     مصرع ورودی: چنان بد که روزی به نخچیر شیر
                                    مصرع بعدی واقعی: همی رفت با چند گرد دلیر
                                                          خروجيها به ترتيب:
  چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] نفس نفس داد و گهی راند بر سر گاه
     چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] نفس نفس داد و ما را بدو کرد]
    چنان بد که روزی به نخچیر شیر [MESRA SEP] نفس نفس داد و گهی بداد و برد]
  [MESRA SEP] نفس نفس داد و تدبیر پیل و تیر مرا
                                                  چنان بد که روزی به نخچیر شیر
[MESRA SEP] نفس نفس داد و گهی بداد مرا [MESRA SEP]
                                                  چنان بد که روزی به نخچیر شیر
                                           مصرع ورودی: توانگر کنم مرد درویش را
                                   مصرع بعدى واقعى: به دين آورم جان بدكيش را
                                                         خروجیها به ترتیب:
            توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] دل ندیده ست این که من زادم
            توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] دل ندیده ست این که من دل
             توانگر کنم مرد درویش را  [MESRA_SEP]  دل نیارد کرد از این پس کار
            توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] می شناسد به خویش آن بنده
            توانگر کنم مرد درویش را [MESRA SEP] دل نیارد کرد از این پس مرگ
                                            مصرع ورودی: رهانی سر کهتر آنرا ز بد
                                    مصرع بعدی واقعی: چنان کز ره پادشاهان سزد
                                                          خروجيها به ترتيب:
      رهانی سر کهتر آنرا زبد و نیک و بداست [MESRA_SEP] نیست چیزی که زبونی
     رهانی سر کهتر آنرا زبد و نیک و بد است [MESRA SEP] نیست چیزی که نجویی
        رهانی سر کهتر آنرا زبد و نیک و بد است [MESRA SEP] نیست چیزی که بد
                                          رهانی سر کهتر آنرا ز بد و نیک و بد است
       [MESRA SEP] نیست چیزی که خود
       رهانی سر کهتر آنرا زبد و نیک و بد است [MESRA SEP] نیست چیزی که همه
```

مصرع ورودى: بزرگان ايران گرفتند خشم

مصرع بعدى واقعى:ز آزرم گشتاسپ شستند چشم

مدل دوم، بیت:

 Δ خروجی اول برای هر بیت مشخص شدهاند:

حافظ

```
بیت ورودی: پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما
```

بیت بعدی واقعی: ای چرخ پاس آه دل خسته لازم است [MESRA_SEP] این رشته را ز پای گوهر می کشیم ما خروجی ها به ترتیب:

پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما [MESRA_SEP] مرغان باغ ماتم نادیده زیر پر خود سرنگون BEYT

پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما [MESRA_SEP] مرغان باغ ماتم، از آه و فغان پر می

پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر میکشیم ما [MESRA_SEP] مرغان باغ ماتم نادیده زیر پر خود، بس است

پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما [MESRA_SEP] مرغان به بیضه و دام و قفس برگشاد ما]

پروازما سری نکشید ازشکست بال امروزناله هم ته پر می کشیم ما [MESRA_SEP] مرغان باغ ماتم نادیده زیر پر خود، بس کنیم

بیت ورودی: مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند

بیت بعدی واقعی: رضی از معرفت بوئی نداری [MESRA_SEP] تو را کز عین عرفان آفریدند

خروجیها به ترتیب:

مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] پریشان از کجا این طاقت زلف

مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] سرم را آب و خون زان

مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] پریشان از کجا این عرصه را

مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] پریشان از کجا این دل پریشان

مرا گویی پریشان از چه روئی سر و زلفش پریشان آفریدند [MESRA_SEP] صبا این آرزو دارم که زلفت

بیت ورودی: بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم

بیت بعدی واقعی: هر چند که با جه ٔانیان رامم [MESRA_SEP] ایشان، نه ز من، نه من ز ایشانم

خروجیها به ترتیب:

بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [MESRA_SEP] نباشد شاد دلتنگ ار شود هرگز نگارم وا

بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [MESRA_SEP] نباشد شاد دلتنگ ار شود غمگین بیاساید]

بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [MESRA_SEP] نباشد در کمالی خاصه درد بار درد و

بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [MESRA_SEP] نباشد شاد دلتنگ از چنین سودا که من

بگذارم جان که تن شود فربه شرمم بادا که ننگ مردانم [MESRA_SEP] نباشد شاد تا یک لحظه خندانست امیر

بیت ورودی: طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است

بیت بعدی واقعی: سرچشمه نشاط جهان رخنه دل است [MESRA_SEP] دل چون شکفته است زمین و زمان خوش است خروجیها به ترتیب:

طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است

[BEYT E] [POEM E] [PAD] [PAD]

```
طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است [MESRA_SEP] آب و حوض کوثر و تسنیم و آب و گیاه خوش_BEYT
    طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است [MESRA_SEP] آب و حوض کوثر و تسنیم و آب و گیاه عشق_BEYT
    طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است [MESRA_SEP] کآب و حوض کوثر و ریگ روانش را در آبBEYT_E
     طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است [MESRA_SEP] آب و حوض کوثر و تسنیم و آب و انگبین کندBEYT
                                بیت ورودی: دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد
    بیت بعدی واقعی: مرا در پیچ و تاب رشک دارد طوطیی صائب [MESRA_SEP] که از شیرین کلامی ناز شکر برنمی دارد
                                                                                                      خروجیها به ترتیب:
       دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] چرا صد تشنه هر دم تشنه خون است
                                                                                                     [BEYT E] [BEYT
  دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] چرا صد جان و دل ، رونق به سودا نمی دارد
    دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] چرا صد جان و دل، کار هر دو دست دارد؟
دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] چرا صد جان و دل، کار هر دو دست بر هم نمی
دل خود را به صد امید کردم چاک، ازین غافل که بار شانه آن زلف معنبر برنمی دارد [MESRA_SEP] چرا صد جان و دل، کار هر دو دست بر هم نمی
                                                                                                                      دارد؟
                                        بیت ورودی: از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته
         بیت بعدی واقعی: من کیم صائب که خلاق سخن در این مقام [MESRA_SEP] کلک معنی آفرین را از بنان انداخته
                                                                                                     خروجيها به ترتيب:
          از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته [MESRA_SEP] هر قدم صد کوه غم از شوق مجنون ساخته
           هر قدم صد کوه غم از شوق مجنون یافته
                                            از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته [MESRA_SEP]
              از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته [MESRA_SEP] هر قدم از شوق محمل کرده ام در زیر
            از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته [MESRA_SEP] هر قدم از شوق صد جا پای بیرون تاخته
             از دل صحرایی خود چشم تا پوشیده ام خویشتن را در فضای لامکان انداخته [MESRA_SEP] هر قدم صد کوه غم از شوق صد کاشانه
                                    بیت ورودی: او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای
         بیت بعدی واقعی: شاد باد آن هنری شاه جهانگیر که کرد [MESRA_SEP] همه شاهان جهان را به هنر دست گرای
                                                                                                     خروجیها به ترتیب:
           او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای؟ [MESRA_SEP] سر و هم، خرقه و دل، عاشق و قد و
     او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای؟ [MESRA_SEP] آمد از شادی زمانی، این چنین باید که دارد
         او چو سیمرغست اَری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای؟ [MESRA_SEP] سر و هم، خرقه و دل، عاشق و قد هم
   او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای؟ [MESRA_SEP] آمد از شادی زمانی، این چنین صد هم آشیان
```

او چو سیمرغست آری و شهان جمله چو مرغ مرغ با هیبت سیمرغ کجا دارد پای؟ [MESRA_SEP] آمد از شادی زمانی، این چنین صد هم بال و پر

فردوسى

```
بیت ورودی: بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست
        بیت بعدی واقعی: جوان نیکدل گشت فرمانش کرد [MESRA_SEP] چنان چون بفرمود سوگند خورد
                                                                              خروجیها به ترتیب:
        بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست؟ [MESRA_SEP] تو چرا دل را بصد
 بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [MESRA_SEP] هر کجا گیرم که رویین وش
         بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست؟ [MESRA_SEP] تو چرا دل بر سر
بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست [MESRA_SEP] هر کجا گیرم که فرمایی توانم
        بدو گفت پیمانت خواهم نخست پس آنگه سخن برگشایم درست؟ [MESRA_SEP] تو چرا دل را باین
                                      بیت ورودی: چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید
        بیت بعدی واقعی: پدر باش و این کدخدایی بساز [MESRA_SEP] مگو این سخن با زمین جز به راز
                                                                              خروجيها به ترتيب:
   [MESRA_SEP] کار ساز از شور رندان و می باید
                                                 چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید
[MESRA_SEP] کار را باید که کار از تیرباران بایدش
                                                 چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید
                                                 چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید
   کار ساز از نزد ایشان تا چرا باید
                              [MESRA_SEP]
                                                 چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید
 کار ساز شهر ایران را ز شاهان کی
                              [MESRA_SEP]
  کار ساز از شور محشرگو به نادان
                                                 چو از روی ایشان بباید برید به توران همی جای باید گزید
                              [MESRA_SEP]
                                   بیت ورودی: ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو
             بیت بعدی واقعی: که رستم به کوه هماون رسید [MESRA_SEP] مر او را جهاندیده گودرز دید
                                                                              خروجیها به ترتیب:
                                                ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو
                             [MESRA_SEP]
                                                ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو
                             [MESRA_SEP]
                             [MESRA_SEP]
                                                ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو
                                                ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو
                             [MESRA_SEP]
چو لشکر گاه بر اسب آورند و ساز و
                                                ازان پس چو آگاه شد طوس و گیو ز ایران نبرده سواران نیو
                              [MESRA_SEP]
```

چو لشکر گاه بر گیو و با رهام بر بر آن خونخواره سالار جوان و کامکاران] چو لشکر گاه بر گیوزد و کرد آهنگ چو لشکر گاه بر اسب زر آورده ز ترکان

بیت ورودی: ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه بیت بعدی واقعی: ز هر سو پراگنده بی مر سپاه [MESRA_SEP] زترکان بیامد بنزدیک شاه خروجیها به ترتیب:

```
ز ساغری و قبا خجل که به زیر کلاه رفت
                                                      ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه
                                   [MESRA SEP]
                                                      ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه
   ز ساغری و قبا بیخبر، مست و چغانه ]
                                   [MESRA SEP]
                                                      ببخشید دیگر همه بر سیاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه
   ز ساغری و قبا خجل زلف و قبا و کلاه
                                   [MESRA_SEP]
                                                      ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه
  ز ساغری و قبا بیخبر، مست و گدای را
                                   [MESRA_SEP]
                                                      ببخشید دیگر همه بر سپاه چه گنج سلیح و چه تخت و کلاه
ز ساغری و قبا خجل زلف و عذار BEYT]
                                   [MESRA_SEP]
```

تحليل:

به طور کلی با مقایسه خروجیهای مدل اول و دوم برای مصرعها، تفاوت چندانی احساس نمیشود. اگر چه به طور کلی به نظر میرسد در این چند نمونه تصادفی مدل دوم در تولید قافیهها بعضاً بهتر از مدل اول عمل کرده است.

نکته دیگر که لازم به ذکر است این است که برای این که بیتها به عنوان ورودی داده شوند چند حالت می توان در نظر گرفت، یکی با تگهای شروع و پایان بیت و جداسازی مصرع و یکی بدون این تگها. همچنین در صورت حذف تگ جداسازی مصرع نیز باید دید بهتر است به جای آن فاصله قرار داده شود یا خیر. به طور کلی با تست موارد گفته شده برای چند نمونه معدود به این نتیجه رسیدیم که حذف تگها باعث تولید بیتهای بعدی بهتری خواهد شد. ولی این که به جای تگ جداسازی مصرع فاصله قرار داده شود یا خیر، در برخی موارد باعث تولید جملات بهتری در بعد از بیت می شد (بهتر و طولانی تر و با معنی تر) و در برخی موارد نتیجه عکس داشت.

در مورد بیتها اگر بخواهیم مقایسهای بین مدل اول و دوم داشته باشیم، مدل اول توانسته جملات طولانی تری به طور کلی نسبت به مدل دوم تولید کند. ولی در مورد کیفیت این جملات نمی توان تفاوت محسوسی با مدل اول مشاهده کرد.

توانایی مدل در تولید شعر: (ارزیابی روی بخشی از مجموعهداده تست)

در این بخش تمامی تستها مانند بخش قبل انجام شد با این تفاوت که از اشعار موجود در مجموعهداده تست استفاده شد که مدل قبلاً آن را ندیده بود. برای این کار تعداد ابیات و مصرعهایی که برای هر شاعر انتخاب شد تقریباً برابر با تعداد ابیات و مصرعهایی بود که در بخش قبل از مجموعهداده آموزشی انتخاب شده بود. برای مثال برای حافظ در بخش قبل ۳۶۳۶ مصرع به طور تصادفی انتخاب شده بود و در این بخش ۳۲۷۶ مصرع برای ارزیابی به طور تصادفی انتخاب شد. علت عدم انتخاب تعداد بیشتر مصرع و استفاده از کل مجموعهداده تست و بخش بیشتری از مجموعهداده آموزشی برای ارزیابی این بود که تستها زمان زیادی می گرفت.

در جدول زیر میانگین BLEU محاسبه شده برای مصرعها و بیتها قابل مشاهده است.

میانگین BLEU برای بیتها	میانگین BLEU برای مصرعها	
۰.۲۲۵۶	٠.١٨٠٣	حافظ — مدل اول
۲۳۶۱.۰	٠.١٩٠٩	حافظ- مدل دوم
•.1447	٠.١٣۶٩	فردوسی-مدل اول
٠.١۴٢۵	٠.١٤١٤	فردوسی- مدل دوم

همان گونه که قابل مشاهده است، به طور کلی در تمامی حالتها به نظر میرسد میانگین BLEU برای بیتها بیشتر از مصرعها شده است، در برای مقایسه مدل اول و دوم در این حالت میتوانیم بگوییم میانگین BLEU برای مصرعها برای مدل دوم بیشتر از مدل اول بوده است، در حالی که همانند حالت حفظ شعر (جدول قبل) برای بیتها این موضوع برعکس است یعنی مدل اول بهتر از مدل دوم عمل کرده است. به طور کلی با مقایسه این جدول با جدول قبل یعنی حالت حفظ شعر میتوان این نتیجه را گرفت که مدلها برای مصرعهایی که در داده آموزشی دیده بودهاند بهتر عمل کردهاند. البته این موضوع چندان چشمگیر نیست و تفاوت زیادی وجود ندارد. در مورد بیتها این موضوع برعکس است و مدلها عمکرد بهتری روی داده تست داشتهاند.

به طور کلی میتوان این نتیجه را گرفت که این مدلها، ابیات و مصرعهای بعدی را اصلاً حفظ نکردهاند و صرفاً براساس ارتباط کلمات، کلمات بعدی را تولید کردهاند. به دلیل این که معیار BLEU معیار چندان مناسبی برای ارزیابی در این حالت نیست، در ادامه چند نمونه تصادفی از پاسخهای هر دو مدل را برای هر دو حالت مصرع و بیت ارائه میدهیم. (همانند قبل)

مدل اول، مصرع:

 Δ خروجی اول برای هر مصرع مشخص شدهاند:

حافظ:

مصرع ورودی: گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی

مصرع بعدی واقعی: کز شب روی و بندگی زهره حریف ماه شد

خروجیها به ترتیب:

گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی

گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی [MESRA_SEP] بیدار کن ، تا بر سرِ چاه ِ مَلَم_BEYT]

گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی [MESRA_SEP] روشن ترین سقف آسمان ، تاریک از او

[BEYT_E][POEM_E][PAD][PAD][PAD]

گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی [MESRA_SEP] بیدار کن ، تا بر سرِ چاه ِ مَلَم) ۱ (

گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی [MESRA_SEP] بیدار کن ، تا بر سرِ چاه ِ مَلَم همچون پری]

مصرع ورودى: مگر طاعتى كرده بودست خالص

مصرع بعدی واقعی: زمین سمرقند در حق یزدان

خروجیها به ترتیب:

مگر طاعتی کرده بودست خالص [MESRA_SEP] ولی در فوت کردن ، بود کامل

مگر طاعتی کرده بودست خالص [MESRA_SEP] ولی من بر طریق حق رسیدم]

مگر طاعتی کرده بودست خالص [MESRA_SEP] ولی من بر طریق مهربانم [BEYT]

مگر طاعتی کرده بودست خالص [MESRA_SEP] ولی در تمام حیات این فُ

مگر طاعتی کرده بودست خالص [MESRA_SEP] ولی من اندر نُوَ

_____

مصرع ورودی: اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی

مصرع بعدی واقعی: مشو در پرده شب غافل از دریوزه دلها

خروجیها به ترتیب:

اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی [MESRA_SEP] بسان مردمان در کنج زندان گرفتار وطن داری [BEYT_E]

اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی [MESRA_SEP] بسان مردمان هم خویش را مرد وفا کردی [BEYT_E]

اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی [MESRA_SEP] به جای گنج رنج خویش از گنج سیم و زر نمی جوید]

اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی [MESRA_SEP] بسان مردمان از خویش هم باری بدر گردی [BEYT_E]

اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی [MESRA SEP] به جای گنج رنج خویش از گنج سیم و زر بیرون BEYT]

مصرع ورودى: ويرانه همچو گنج نهان شد ز ديده ها

مصرع بعدی واقعی: معمور شد ز بس که در ایام او دیار

خروجیها به ترتیب:

ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها [MESRA_SEP] زد موج ، همچو دایره ، بر روی هر صدف_BEYT ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها [MESRA_SEP] زد موج ِ جان و، غلتان، بر هم نهاده ها] ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها [MESRA_SEP] زد موج ، همچو دایره ، بر روی سیم ها_BEYT ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها [MESRA_SEP] زد موج ِ جان و، غلتان در آن کنج خانه ها] ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها [MESRA_SEP] زد موج ِ جان و، غلتان در آن کنج ِ ظلم،

_____

مصرع ورودی: ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر .

مصرع بعدی واقعی: رای تو بصر به دیده ٔ دهر اندر

خروجیها به ترتیب:

ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر خون [MESRA_SEP] ای نیزه ٔ تو به نیزه ٔ فولادBEYT]

ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر خون [MESRA_SEP] ای تیر بلا بر دل تو شهپر شیطانTEEYT] ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر خون

ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر خون [MESRA_SEP] ای تیغِ تو چون حیدرِ اَل

اى دشمن تو به قبضه أ قهر اندر خون [MESRA_SEP] اى تير شهابالدين از فتح تو فرياد]

ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر خون [MESRA_SEP] ای تیر شهابالدین از فتح تو هامون]

فردوسى:

مصرع ورودی: وزان پس به شمشیر یازیم دست

مصرع بعدی واقعی: کنم سر به سر کشور و مرز پست

خروجیها به ترتیب:

وزان پس به شمشیر یازیم دست [NO_SEP] شما را چه بیم است و خون بر سرمNO]

وزان پس به شمشیر یازیم دست [NO_SEP] شما را چه بیم است و خون خوردن استNO

وزان پس به شمشیر یازیم دست [NO_SEP] شما را چه بیم است و خون بر زمینNO

وزان پس به شمشیر یازیم دست [NO_SEP] شما را چه بیم است و خون بر سرم می دهد

وزان پس به شمشیر یازیم دست [NO_SEP] شما را چه بیم است و خون بر سرم می کند

_____

مصرع ورودى: خروش آمد و ناله أ كرناى

مصرع بعدی واقعی: برفتند گردان لشکر زجای

خروجیها به ترتیب:

خروش آمد و ناله ٔ کرنای [NO_SEP] گفتند به هر که در این راهNO]

خروش آمد و ناله ٔ کرنای [NO_SEP] گفتند به هر دلی که در او ناله می

خروش آمد و ناله ٔ کرنای [NO_SEP] گفتند به هر که در او ناله و خروش

خروش آمد و ناله ٔ کرنای [NO_SEP] گفتند به هر که در او بانگِ بی

خروش آمد و ناله ٔ کرنای [NO_SEP] گفتند به هر که در آن ناله و غوغاست

------م**صرع ورودی:** بدید آن ج

مصرع ورودی: بدید آن جوانی که بد فرمند مصرع بعدی واقعی: به رخ چون بهار و به بالا بلند

خروجیها به ترتیب:

بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] دل و جان شیرین شیرین ببند_BEYT بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] اگر چند با حسرت و غم سرشت [BEYT بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] اگر چند با حسرت و شور و پند] بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] دل و جان او مر همه راه جست] بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] دل و جان او مر همه راه جست]

بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] دل و جان شیرین، دل و دین پرست

_____

مصرع ورودی: چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند

مصرع بعدی واقعی: بزد نای رویین و لشکر براند

خروجیها به ترتیب:

چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند [MESRA_SEP] به جای حسن در او نامهای خواند

چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند [MESRA_SEP] به جای حسن در او نامهای به

چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند [MESRA_SEP] به جای حسن در او نامهای فشاند

چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند [MESRA_SEP] به جای حسن در آئینه چون نگین سازد]

چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند [MESRA_SEP] به جای حسن در او نامهای که

مصرع ورودی: بدو گفت قیصر که بگشای راز

مصرع بعدى واقعى: چه گفت آن خردمند گردن فراز

خروجیها به ترتیب:

بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] مگر من به فرمان شه سر برم BEYT]

بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] مگر راست باشد تو نیز آشکار_BEYT

بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] مگر تا مرا زو کنی احتراز_BEYT

بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] مگر راست باشد تو نیز ای ایاز BEYT

بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] مگر راست باشد تو نیز ای سوار BEYT

مصرع ورودی: به شیروی بنمود زان سان گهر مصرع بعدی واقعی: بریده یکی شاخ زرین کمر

خروجیها به ترتیب:

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به تعریف او هر دو زنّار

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به تعریف تاج کمر بست سر]

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به تعریف او رفت نزدیک سر]

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به تعریف او هر دو زن جلوه گر

```
به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به تعریفِ تاجِ کمر بست در]
در قیامت مونسم این درد باد [NO_SEP] هر که حتی پای این دیوار راNO]
```

_____

مدل اول، بیت:

حافظ

```
بیت ورودی: کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش بیت بعدی واقعی: او همی گوید ما را که بقا نیست مرا [MESRA_SEP] سخنش بشنو اگر چند که نرم است آواش خروجیها به ترتیب:
```

```
کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاشباهید؟ [NO_SEP] نه سرانجام جز این یک تن و چندین چندین درد [NO_SEP] کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاشباهید؟ [NO_SEP] نه سرانجام جز این یک تن و چندین چندین چندین درد] کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاشباهید؟ [NO_SEP] نه سرانجام جز این یک دو سه تن داد به باد؟ کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاشباهید؟ [NO_SEP] نه سرانجام جز این یک دو سه تن داد به باد؟ کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاشباهید؟ [NO_SEP] نه سرانجام جز این یک دو سه تن داد به پای خود
```

_____

بیت ورودی: استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش

بیت بعدی واقعی: گفتی از انبیا و امم هر که رفته بود [MESRA_SEP] حق کرده در حوالی کعبه مصدرش

خروجیها به ترتیب:

```
استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش [NO_SEP] مانده از بس که بعد از کشتن من، قتیل برق، استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش [NO_SEP] مانده از بس که بعد از کشتن وی، قتیل گشته عطشان استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش [NO_SEP] خورده بر پا هر قدم از غرفه ی رود و به هامون استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش [NO_SEP] مانده از بس که بعد از کشتن وی، قتیل برق، استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش [NO_SEP] خورده بر پا هر قدم از غرفه ی بول دو سر خصم
```

بیت ورودی: از چشم او می میچشم و ز لعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم بیت بعدی واقعی: بیخود فتاده کف زنان در بحر عشق بیکران [MESRA_SEP] شادی کنان شادی کنان مست جمال ساقیم

خروجیها به ترتیب: از چشم او می میچشم و زلعل او می میکشم وزغمزه أو سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] او دست عشق من به زیر سر، من

دست خیال او درم[BEYT_E] از چشم او می میچشم و زلعل او می میکشم و زغمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] او دست عشق من به زیر سر، من دست

ار چسم او هی هیپسم و ر عن او هی هیپسم ور عمره او سر عوسم سست جمال سعیم ۱۳۵۰٬۱۳۱۰ او عست عسق می به ریز سر، می عست خیال او درم نِشْ

از چشم او می میچشم و زلعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] او چنگ عشق او نوا دل را به تار من دریده] [BEYT_E]

از چشم او می میچشم و ز لعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] او می کند از خواب من ، سرشار می گردم ز خواب چشم او_BEYT]

از چشم او می میچشم و ز لعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] او می شود خواب دو چشم و چشم و لبم فریاد می گیردBEYT_E3]

```
به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد [MESRA_SEP] به هوای شیون شیون چو ز نو دمیده ام
                                                                                                                [BEYT E]
 به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد [MESRA_SEP] به هوای شیون شیون چو ز نو دمیده به صحرا
                                                                                                                  [BEYT E
به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد  [MESRA_SEP]  نه به بیشه ٔ او ز تابمت ماند نه به هامون لاله ٔ
   به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد [MESRA_SEP] به هوای شیون شیون چو ز نو دمیده ام من
                                                                                                                  [BEYT_E
                                         بیت ورودی: برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
             بیت بعدی واقعی: تا آتش جوع رمضان چهره برافروخت [MESRA_SEP] از نامه اعمال، سیاهی چو دخان رفت
                                                                                                       خروجیها به ترتیب:
          برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت [MESRA_SEP] و به مانند نگین وار به پایین دو سه پله شدBEYT]
         برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت [MESRA_SEP] و به مانند نگین وار به پایین دو سه پایه استBEYT
                برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت [MESRA_SEP] به هوای شکّرالت به زمان رفت و روان رفت]
          برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت [MESRA_SEP] به هوای دل و جان رست ز درد و غم دوران BEYT]
         برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت [MESRA_SEP] و به مانند نگین وار به پایین دو سه تن خفتBEYT]
                                                                                                                    فردوسي
                                                         بیت ورودی: چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان
                                     بيت بعدى واقعى: گرانمايه سيندخت را پيش خواند [MESRA_SEP] بسى خوب گفتار با او براند
                                                                                                       خروجيها به ترتيب:
                   [MESRA_SEP] چو از مادر به خواب آمد ، ز درد
                                                                 چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان شد
                                                                 چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان شد
              چو ماه فلک، خورشید رخشان، خرم و
                                              [MESRA_SEP]
               چو چشم مست او، امید وصال یار من
                                              [MESRA SEP]
                                                                 چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان شد
              چو ماه فلک، خورشید رخشان، خرم از
                                             [MESRA_SEP]
                                                                 چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان شد
                                             [MESRA_SEP]
                 چو از مادر به خواب آمد ، به آهنگ
                                                                 لبش گشت خندان و دل شادمان شد
                                                                                               چو مهراب شد شاد و روشن روان
                                                                  بیت ورودی: چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
                                                                                 بیت بعدی واقعی: پشیمان بشد زان کجا گفته بود
                                      [MESRA_SEP] بيهودگي مغزش آشفته بود
                                                                                                       خروجیها به ترتیب:
```

چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه روزن [MESRA_SEP] به تیر و تیغ و تیر و

چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه [MESRA_SEP] به کردار دل اهل دلان شد ، به

چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه گفت [MESRA_SEP] : برادران را ما چنین گفت و

چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه [MESRA_SEP] به کردار دل اهل دلان شد ،گشای

چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه [MESRA_SEP] به کردار دل شاه و به کردار تن

بیت بعدی واقعی: دل ما نداشت چیزی که توان نمود صیدش [MESRA_SEP] سر زلفت از خجالت چقدر خمیده باشد

به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد [MESRA_SEP] نه زباغ، نه از این بهار، نه گل، نه هوای

بیت ورودی: به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد

خروجیها به ترتیب:

```
بیت ورودی: ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج
```

بیت بعدی واقعی: ز گنجش زبرجد نثار آورید [MESRA_SEP] بسی گوهر شاهوار آورید

خروجیها به ترتیب:

[MESRA SEP] بشد خاموش و گفت: ای شهریار واحسینا] ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج [MESRA_SEP] بشد خاموش و گفت : ای شهریار واحسینا! ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج [MESRA_SEP] سر دوشيزگان غيب بنگر جاي خالي خالي از عبير ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج [MESRA_SEP] سر دوشیزگان غیب بنگر باز کن یاویل پر از ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج [MESRA_SEP] سر او را به تاج شهریار افسر دارا شکوه] ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج

بیت ورودی: خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت

بیت بعدی واقعی: بهای جوالی همیداشتم [MESRA_SEP] به پیش سپاه تو بگذاشتم

خروجيها به ترتيب:

خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت آتش [MESRA_SEP] سوخت قلب سپاه تیره ی من

خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت با دست ، من که : من برنگ تو با دست خود

خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت [MESRA_SEP] که تو در برابر سرو جویباری،

خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت [MESRA_SEP] که تو در برابر چشمی نشسته ای

خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت [MESRA_SEP] که تو در برابر خانه ی دار

مدل دوم، مصرع:

 Δ خروجی اول برای هر مصرع مشخص شدهاند:

حافظ:

مصرع ورودی: گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی

مصرع بعدی واقعی: کز شب روی و بندگی زهره حریف ماه شد

خروجیها به ترتیب:

[MESRA_SEP] نافه أ زلفت كمي از جانب چين ميبرد [BEYT_E] گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی ور روی در بتکده یا در بتکده دیگر کنی [BEYT E] گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی [MESRA SEP]

از ناز چشمت هر طرف صد كاروان را باز بين [BEYT_E] [MESRA SEP] گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی

نافه و زلفت كمى از جانب چين اندر شكن] [BEYT E [MESRA SEP] گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی

از ناز چشمت هر طرف صد فتنه و آشوب و کینBEYT E [MESRA SEP] گر بو بری زین روشنی آتش به خواب اندرزنی

مصرع ورودى: مگر طاعتى كرده بودست خالص

مصرع بعدى واقعى: زمين سمرقند در حق يزدان

خروجيها به ترتيب:

[MESRA SEP] که گنه کاربنده بگرانباشد مگر طاعتی کرده بودست خالص

[BEYT که گنه کار بر گنه کار باشد [MESRA SEP] مگر طاعتی کرده بودست خالص

```
مصرع ورودی: اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی
                                                مصرع بعدی واقعی: مشو در پرده شب غافل از دریوزه دلها
                                                                              خروجیها به ترتیب:
     [MESRA_SEP] ز هر کس داریم و هر کس آستین دارد]
                                                               اگر داری طمع کز ہی نیازان جھان گردی
         [MESRA SEP] ز هر کس داد و از این عالم جدا داری جدا
                                                               اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی
                                                               اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی
[MESRA SEP] زهر کس دامنی داریم از خود دست برداری BEYT
       [MESRA_SEP] ز هر بد دامنی شایسته تر از کاه می خیزد]
                                                               اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی
                                                               اگر داری طمع کز بی نیازان جهان گردی
      [MESRA SEP] زهر بد دامنی شایسته تر از خاک سر باشی]
                                                     مصرع ورودی: ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها
                                                  مصرع بعدی واقعی: معمور شد ز بس که در ایام او دیار
                                                                             خروجیها به ترتیب:
       از بس حسد به باطن من بی خبر شدند BEYT]
                                               [MESRA SEP]
                                                                  ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها
       از بس حسد به باطن من مي كند نگاه [BEYT]
                                                [MESRA SEP]
                                                                  ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها
                از بس حسد به باطن من بینیاز شد]
                                               [MESRA_SEP]
                                                                  ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها
                                               [MESRA_SEP]
       از بس حسد به باطن من بی خبر شدم BEYT]
                                                                  ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها
            از هر دریچهای که کشیدیم بار دلBEYT
                                               [MESRA SEP]
                                                                  ویرانه همچو گنج نهان شد ز دیده ها
                                                        مصرع ورودى: اى دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر
                                                     مصرع بعدی واقعی: رای تو بصر به دیده ٔ دهر اندر
                                                                             خروجيها به ترتيب:
                                                                      ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر
                      [MESRA SEP] باد سر حاسد تو زيرسر و پيکر تو]
                 باد سر بدسگال تو به بُلک اندر BEYT
                                                  [MESRA SEP]
                                                                      ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر
                                                                      ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر
              باد سر دشمنت ز چنبر کینه [BEYT E]
                                                  [MESRA SEP]
             باد سر حاسد تو زیر دوام از یزدان BEYT
                                                                      ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر
                                                   [MESRA SEP]
                                                                      ای دشمن تو به قبضه ٔ قهر اندر
                باد سر دشمنت به کام فرو تر بادا BEYT]
                                                   [MESRA SEP]
                                                                                       فردوسي:
```

[MESRA SEP] که گنه کار را قدیمی نباشد

[MESRA SEP] که گنه کار را هرگز نجویی BEYT E

[MESRA SEP] که گنه کار را کرده گنه کار خیر T

مگر طاعتی کرده بودست خالص

مگر طاعتی کرده بودست خالص

مگر طاعتی کرده بودست خالص

مصرع ورودی: وزان پس به شمشیر یازیم دست

خروجيها به ترتيب:

مصرع بعدی واقعی: کنم سر به سر کشور و مرز پست

```
[MESRA_SEP] همى افغان بر ايشان مى فرستم_MESRA_SEP]
                                                        وزان پس به شمشیر یازیم دست
            [BEYTام النه از بازو بر آید کار MESRA_SEP]
                                                        وزان پس به شمشیر یازیم دست
   [MESRA_SEP] همى افغان بر ايشان مى گشايم_
                                                        وزان پس به شمشیر یازیم دست
     [MESRA_SEP] بر سر افتادگان چون شانه می ریزیم ما
                                                         وزان پس به شمشیر یازیم دست
[MESRA_SEP] همى افغان كنان بر خويش مى ساييم BEYT]
                                                        وزان پس به شمشیر یازیم دست
                                                مصرع ورودى: خروش آمد و ناله أ كرناى
                                            مصرع بعدى واقعى: برفتند گردان لشكر زجاى
                                                                خروجيها به ترتيب:
                       خروش آمد و ناله ٔ کرنای [MESRA_SEP] کاینک دل آبگشت از
                        خروش آمد و ناله ٔ کرنای [MESRA_SEP] کاینک دل آبشده را
                        خروش آمد و ناله ٔ کرنای [MESRA_SEP] کاینک دل آبگشت و
                        خروش آمد و ناله ٔ کرنای [MESRA_SEP] کاینک دلِ آبشده در
                     خروش آمد و ناله ٔ کرنای [MESRA_SEP] کاینک دل آبگشته همی
                                               مصرع ورودى: بديد آن جواني كه بد فرمند
                                          مصرع بعدى واقعى: به رخ چون بهار و به بالا بلند
                                                                خروجیها به ترتیب:
      بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA_SEP] هرگز نبوده ام که شدم مبتلای توBEYT]
       بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA SEP] هرگز نبوده ایم به وقت وفا هنوز [BEYT]
        بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA SEP] هرگز نبوده ام به هنر این کندBEYT]
          [MESRA SEP] هرگز نبوده ام دل از این دایه نیست]
                                                            بدید آن جوانی که بد فرمند
       بدید آن جوانی که بد فرمند [MESRA SEP] هرگز نبوده ایم به وقت نماز زنده [BEYT مرگز نبوده ایم به وقت نماز
                                             مصرع ورودي: چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند
                                           مصرع بعدی واقعی: بزد نای رویین و لشکر براند
                                                                خروجیها به ترتیب:
                                                          چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند
     [MESRA SEP] كتاب قدرت را لفظهاى او بس
    [MESRA_SEP] كتاب خويش را سوى كشوراًورد_BEYT
                                                          چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند
       [MESRA SEP] كتاب قدرت بر چهره أ جلال و جلال]
                                                         چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند
                                                          چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند
  [MESRA_SEP] كتاب قدرت و اسرار غيب را بشناسد
                                                          چو اسکندر آن نامه ٔ او بخواند
       [MESRA SEP] کتاب قدرت و اسرار غیب را در و جوهر
```

مصرع ورودی: بدو گفت قیصر که بگشای راز مصرع بعدی واقعی: چه گفت آن خردمند گردن فراز

خروجیها به ترتیب:

بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] که تخت خسروی از تاج زیبد بدار بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] که تخت خسروی از تاج برتر ست بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] که تخت خسروی از وی جهانت شاد بدو گفت قیصر که بگشای راز [MESRA_SEP] از ین دو سه روزن لقب داد بدو گفت قیصر که بگشای راز عالم [MESRA_SEP] فضای عالم حیرت سرای

_____

مصرع ورودی: به شیروی بنمود زان سان گهر

مصرع بعدى واقعى: بريده يكى شاخ زرين كمر

خروجیها به ترتیب:

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به فال نیک دل و دیده کامکار

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به مهر اندرون شد جهان پر ز

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به فال نیک دل و دیده ٔ

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به فال نیک دل اندر فتاد و

به شیروی بنمود زان سان گهر [MESRA_SEP] به فال مُلِه

مدل دوم، بیت:

حافظ

بیت ورودی: کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش

بیت بعدی واقعی: او همی گوید ما را که بقا نیست مرا [MESRA_SEP] سخنش بشنو اگر چند که نرم است آواش

خروجیها به ترتیب:

کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش

کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش [MESRA_SEP] ز فرشته چه غم است تا که دمی گذر آرد بر درگری BEYT

کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش [MESRA_SEP] ز فرشته چه غم است تا که دمی گذر آرد بر آستانتBEYT]

کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش [MESRA_SEP] ز فرشته چه غم است تا که دمی گذر کند از تو دعا کند

کس جهان را به بقا تهمت بیهوده نکرد که جهان جز به فنا کرد مکافات و جزاش [MESRA_SEP] ز فرشته چه غم است تا که دمی نظر افکند بر دیگریBEYT]

بیت ورودی: استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش

بیت بعدی واقعی: گفتی از انبیا و امم هر که رفته بود [MESRA_SEP] حق کرده در حوالی کعبه مصدرش

خروجیها به ترتیب:

استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش [MESRA_SEP] ز بانگ طبل برخاست بانگ از زخمه ٔ قیصر_BEYT

```
[MESRA_SEP] ز بانگ کوس برخاست بانگ از زخمه ٔ قیصر_BEYT
                                                                    استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش
     [MESRA_SEP] ز بانگ کوس روز و شب تا سحر برخاست بانگ از میان
                                                                    استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش
                            بیت ورودی: از چشم او می میچشم و ز لعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم
                                                                   بیت بعدی واقعی: بیخود فتاده کف زنان در بحر عشق بیکران
   [MESRA_SEP] شادی کنان مست جمال ساقیم
                                                                                                      خروجیها به ترتیب:
 از چشم او می میچشم و زلعل او می میکشم وزغمزه و او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] از بوی او می بوی باد و چون بلبل خروش
—
از چشم او می میچشم و ز لعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] از بوی او می نشمرم هر لحظه زان بوی دگر
                                                                                                           دارم [BEYT_E]
 از چشم او می میچشم و زلعل او می میکشم وزغمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] از بوی او می جان و تن نالان و دل مجمر
                                                                                                             استEYT_E است
از چشم او می میچشم و زلعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] از بوی او می خواهم از این رو با کسی دارم
                                                                                                            كه باشم BEYT]
 از چشم او می میچشم و ز لعل او می میکشم وز غمزه ٔ او سرخوشم مست جمال ساقیم [MESRA_SEP] از بوی او می جان و تن نالان در افزودمی
                                                                                                               [BEYT E]
                                    بیت ورودی: به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد
       [MESRA_SEP] سر زلفت از خجالت چقدر خمیده باشد
                                                                   بیت بعدی واقعی: دل ما نداشت چیزی که توان نمود صیدش
                                                                                                      خروجیها به ترتیب:
           به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد [MESRA_SEP] ز غمزه، صید دل گشا، نکشیده داغ غربتها [BEYT
           به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد [MESRA_SEP] ز غمزه، صید دل گشا، مست است این که پیچیده]
        [MESRA_SEP] زغمزه، صيد دل گشا، مست است و خون افشان بوسه
                                                                 به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد
           [MESRA_SEP] ز غمزه، صيد دل گشا، مست است و بس مشكل كه
                                                                 به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد
         [MESRA_SEP] ز غمزه، صيد دل گشا، مست است و خون افشان صبح
                                                                 به چمن زخون بسمل همه جا بهارناز است دم تیغ آن تبسم رگ گل بریده باشد
                                         بیت ورودی: برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
                                                                        بیت بعدی واقعی: تا آتش جوع رمضان چهره برافروخت
              [MESRA_SEP] از نامه اعمال، سیاهی چو دخان رفت
                                                                                                      خروجیها به ترتیب:
      در بیع و شری از زلف و عارض آتش فشان رفت ]
                                                                 آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
                                                                                                برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان
                                              [MESRA_SEP]
                                                                                                برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان
       در بیع و شری از غمزه بیمار در افتاد_BEYT
                                              [MESRA_SEP]
                                                                 آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
                                                                                                برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان
             پران قد و بال و پر، سرو و گل و گلستان
                                                                 آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
                                              [MESRA_SEP]
                                                                                                برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان
              پران قد و بال و پر، سرو و گل و نسرین
                                                                 آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
                                              [MESRA_SEP]
 به یک ره بر درش از غمزه صد دردست و چندین فسون
                                                                                                برخاست تمیز از بشر و سایر حیوان
                                              [MESRA_SEP]
                                                                 آن روز که این ماه مبارک ز میان رفت
```

[MESRA_SEP] ز بانگ طبل برخاست بانگ از زخمه تندر

[MESRA_SEP] ز بانگ دست جمشید عجم، شمع جهان افروز در مجمر]

فردوسي

بیت ورودی: چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان

استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش

استاده سعد زابح و مریخ زیر دست حلق حمل بریده بدان تیغ احمرش

```
[MESRA_SEP] به كام دل رسيدم تا برآيد ناگهان از لب
                                                             چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان
               [MESRA_SEP] به کام دل رسیدم تا بماند در همه کارم
                                                             چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان
                                                             چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان
                   [MESRA_SEP] به كام دل رسيدم با رخ ساقى و با
                                                             چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان
               [MESRA_SEP] به کام دل رسیدم در غم جانان به جان
                                                  بیت ورودی: چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
                      [MESRA_SEP] بیهودگی مغزش آشفته بود
                                                                   بیت بعدی واقعی: پشیمان بشد زان کجا گفته بود
                                                                                         خروجیها به ترتیب:
                                                              چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
         به سمع اندر بریزد خفته همچون صبح
                                          [MESRA_SEP]
              به سمع اندر بریزد زهره خنیاگر]
                                                              چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
                                          [MESRA_SEP]
                                                              چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
                   [MESRA_SEP] به سمع اندر همی گوید که
                                                              چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
                به سمع اندر ببیند چشم گیتی
                                           [MESRA_SEP]
                                                              چو بشنید گفتار گودرز شاه بدانست کاو دارد آیین و راه
          به سمع اندر بریزد نور رخشنده حسام
                                           [MESRA_SEP]
                                             بیت ورودی: ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج
                            [MESRA_SEP] بسى گوهر شاهوار آوريد
                                                                      بیت بعدی واقعی: ز گنجش زبرجد نثار آورید
                                                                                          خروجیها به ترتیب:
ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج [MESRA_SEP] ز فیض جام زرفشان برخاست در بستان نشان
                                                                                                   [BEYT_
   [MESRA_SEP] زفيض جام و تسبيح و زتيغ شه نشان]
                                                          ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج
                                                          ببوسید و بنهاد بر سرش تاج به کرسی شد از نامور تخت عاج
    [MESRA_SEP] تا كند رو در قدم صاحب هنر ماه از تو]
     [MESRA_SEP] ز فيض جام و تسبيح و ز لعل و زلف تو
                                                          به کرسی شد از نامور تخت عاج
                                                                                    ببوسید و بنهاد بر سرش تاج
         [MESRA E] [BEYT B] زُرات نغز در صورت
                                                          به کرسی شد از نامور تخت عاج
                                                                                    ببوسید و بنهاد بر سرش تاج
                                               که کاهست لختی مرا در نهفت
                                                                          بیت ورودی: خروشان بیامد ببهرام گفت
                             [MESRA_SEP] به پیش سپاه تو بگذاشتم
                                                                         بیت بعدی واقعی: بهای جوالی همی داشتم
                                                                                          خروجیها به ترتیب:
           کز بلندی نام تو در سلک فرمانش
                                                                                      خروشان بيامد ببهرام گفت
                                        [MESRA_SEP]
                                                            که کاهست لختی مرا در نهفت
                                                            خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت
              کز بلندی نام تو درخیر روشن
                                        [MESRA_SEP]
              کز نیاز آنجا به صد شعف جان
                                        [MESRA_SEP]
                                                            خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت
                                                            خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت
          کز بلندی نام تو ناموس گردون سر
                                        [MESRA_SEP]
                                        [MESRA_SEP]
             کز بلندی نام تو دست فلک در
                                                            خروشان بیامد ببهرام گفت که کاهست لختی مرا در نهفت
```

چو مهراب شد شاد و روشن روان لبش گشت خندان و دل شادمان [MESRA_SEP] به کام دل رسیدم در غم هجران او رفتم

[MESRA_SEP] بسى خوب گفتار با او براند

بیت بعدی واقعی: گرانمایه سیندخت را پیش خواند

خروجیها به ترتیب:

و در نهایت دو نمونه ورودی تصادفی که خروجی مدلها برای این دو حالت کاملاً معنادار و جالب است:

ورودی: ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست

خروجی: ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست [MESRA_SEP] بید لرزان شد که گل را در کنار استاده بود

ورودی: گفتم غم تو دارم

خروجى: گفتم غم تو دارم و دل ريش كنم [MESRA_SEP] آهسته باش اى دل بيچاره چه كنم [BEYT_E]

تحليل:

همان گونه که قابل مشاهده است در این حالت به نظر میرسد بیتهای بامعنی تر و طولانی تری نسبت به زمانی که از بخشی از داده آموزشی برای ارزیابی استفاده کردیم، تولید شده است. در مورد مصرعها تفاوت معنادار و چندانی مشاهده نمی شود. همان گونه که قبلاً نیز توضیح داده شد، به طور کلی مدل دوم نسبت به مدل اول بهتر عمل کرده است.

لازم به ذکر است، از آنجایی که کیفیت یک بیت بعدی تولید شده پایین است، لذا برای چند بیت بعدتر این کار تست نشد. چرا که متنهای طولانی تر از این را اگر بخواهد مدل تولید کند عملاً کاملاً بیمعنی میشوند و از توکنهای نامربوط زیادی پشت سر هم استفاده می کند. (توکن [PAD] برای مثال)